

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Caerdydd
CF99 1SN

SeneddEconomy@senedd.cymru

6 Ionawr 2023

Annwyl Paul,

Rwy'n ysgrifennu ynglŷn â Chronfa Ffyniant Bro (LUF) a Chronfa Ffyniant Gyffredin (SPF) y DU yn dilyn y datganiad a anfonais at yr Aelodau ar 6 Rhagfyr.

Mae'n destun pryder imi fod yr oedi hir sy'n cael ei greu gan Lywodraeth y DU yn rhoi pwysau aruthrol ar lywodraeth leol ac ar bartneriaid eraill yng Nghymru.

Dim ond ar 5 Rhagfyr y cyhoeddodd Llywodraeth y DU ei bod wedi cymeradwyo pedwar cynllun buddsoddi rhanbarthol ar gyfer Cymru o dan y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF), gan olygu bod dyraniadau cyllid ar gyfer 2022-23 yn cael eu rhyddhau â llai na phedwar mis o'r flwyddyn ariannol hon ar ôl. Yn y cyfamser, mae'r awdurdodau lleol yn dal i aros am benderfyniadau ar geisiadau o dan ail gylch y Gronfa Ffyniant Bro (LUF) er iddynt gyflwyno'r ceisiadau hynny erbyn y dyddiad cau ar 2 Awst y llynedd.

Mae'r ffaith nad yw Llywodraeth y DU yn cynnig grant ffurfiol dros gyfnod o sawl blwyddyn o dan y SPF yn achosi cryn ansicrwydd i'r awdurdodau lleol ac i bartneriaid eraill yng Nghymru, ac mae'n peryglu swyddi a phrosiectau. Mae'r ansicrwydd hwnnw'n rhywbeth y gellid ei osgoi.

Roedd Gweinidogion y DU wedi dweud yn y gorffennol mai dim ond o dan amgylchiadau eithriadol y byddai gwariant o dan y LUF yn cael ei ganiatáu ar gyfer 2025-26, ond mae'r oedi gan Lywodraeth y DU mewn perthynas â'r rhaglen hon yn golygu bellach y gallai'r penderfyniad hwnnw gostio'n ddud i Gymru. Yn achos y SPF, ni chaniateir i'r awdurdodau lleol wario'u dyraniadau ar ôl mis Mawrth 2025, sy'n golygu bod ganddynt lai na dwy flynedd i gyflawni prosiect SPF ac y bydd angen ad-dalu unrhyw danwariant.

Ers i'r SPF gael ei gyhoeddi gyntaf yn 2017, mae'r broses ddylunio a darparu wedi bod yn un aneglur a phell i ffwrdd, a gwaethygydd y sefyllfa honno gan yr oedi a welwyd ar sawl achlysur. Mae'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (DLUHC) wedi methu'r dyddiadau cau a bennwyd ganddi hi ei hun ac mae hynny'n creu pwysau ychwanegol, gan gynnwys costau cynyddol sy'n gysylltiedig â chwyddiant. At hynny, nid yw prifysgolion, colegau, busnesau na'r trydydd sector yn cael gwneud ceisiadau uniongyrchol o dan gronfeydd y

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

SPF a'r LUF, sy'n golygu bod llawer o'r sectorau hynny bellach yn sôn am ddiswyddiadau ac am gau cynlluniau hanfodol.

Nid yw diffyg cysondeb o ran y ffordd yr eir ati i drafod gyda'n partneriaid yng Nghymru, na'r ffaith nad yw'r model llywodraethu yn un tryloyw, wedi bod o gymorth i'r broses.

Rhybuddiodd lleisiau annibynnol, gan gynnwys y Sefydliad Llywodraethu a'r Pwyllgor Dethol ar Fusnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol, fod diffygion o ran cydlynu, ac o ran pwrpas a ffocws yn y trefniadau cyllido newydd a bod diffyg ymgysylltu â'r llywodraeth ddatganoledig yn golygu bod perygl o ddyblygu a chanlyniadau a fyddai'n rhoi gwerth gwael am arian.

Ni fydd yr oedi i amserlenni'r SPF a'r LUF yn caniatáu'r amser sydd ei angen i gynllunio a chyflawni prosiectau a fydd yn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i gymunedau yng Nghymru. Bydd yr angen i ddefnyddio arian yn hwyr yn y flwyddyn yn golygu y bydd llawer o gynigion cryf sy'n seiliedig ar gydweithio yn anhyfyw, wrth i bartneriaid gael eu gorfodi i flaenoriaethu prosiectau lle gellir gwario'n gyflym yn hytrach nag mewn ffordd strategol.

Nid yw Llywodraeth y DU wedi bod yn weithredol ym maes polisi economaidd rhanbarthol yng Nghymru ar y raddfa hon ers mwy na dau ddegawd, ac rydym yn dal i bryderu nad oes gan DLUHC yr arbenigedd, y rhwydweithiau, y seilwaith na'r profiad i roi'r cronfeydd hyn ar waith yn effeithiol mewn meysydd sydd wedi'u datganoli i Gymru.

Mewn cyferbyniad â hynny, roedd Llywodraeth Cymru yn barod bron dwy flynedd yn ôl ym mis Ionawr 2021 i ddechrau ar raglen fuddsoddi ar gyfer y cyfnod ar ôl gadael yr UE. Erbyn hynny, roeddem wedi gweithio'n ddwys gyda'r OECD a'n partneriaid yng Nghymru ac wedi cynnal ymgynghoriad cyhoeddus er mwyn creu'r model cryfaf posibl i Gymru – a oedd yn cynnwys rôl i Lywodraeth y DU – fel y nodir yn ein *Fframwaith ar gyfer Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru*.

Mae Llywodraeth y DU wedi mynd ati i beryglu rhaglenni allweddol ledled Cymru sy'n hanfodol er mwyn cefnogi cynhyrchiant a thwf, megis Busnes Cymru, prentisiaethau, Banc Datblygu Cymru a'n rhaglenni arloesi.

Nid ydym yn derbyn honiad Llywodraeth y DU bod ei chronfeydd yn golygu llai o fiwrocratiaeth a'u bod yn cynnig mwy o lais i lywodraeth leol yng Nghymru. Heb ddeialog gyson, nid yw llywodraeth leol wedi bod mewn sefyllfa i ddylanwadu ar benderfyniadau yng Nghymru mewn unrhyw ffyrdd heblaw drwy'r ceisiadau a gyflwynwyd ganddynt, gan olygu bod gan Weinidogion y DU fwy o bŵer dros benderfyniadau lleol heb y mewnbwn sydd ei angen oddi wrth gymunedau lleol.

Mae'r LUF, sy'n gronfa gystadleuol â'r nod o sicrhau tegwch a ffyniant i ranbarthau ledled y DU, yn codi cwestiynau ynghylch a yw'r gronfa honno wir yn seiliedig ar angen. Yn ogystal, nid yw'r diffyg ymgysylltu â'r awdurdodau lleol yn caniatáu i'r awdurdodau lleol hynny hyd yn oed ddweud pa geisiadau y maent am iddynt gael blaenoriaeth, ar sail angen. Yn lle hynny, mae'r penderfyniadau ar ba geisiadau sy'n cael eu dewis yn nwylo Gweinidogion y DU.

Rydym yn dal i bryderu bod y ddwy gronfa hyn, ar y cyfan, yn symud cymorth o'r ardaloedd hynny lle mae'r angen mwyaf, sy'n golygu y bydd cyfanswm llai o ran ei werth yn cael llai o effaith ar adeg o angen anghyffredin. Rwyf wedi nodi mewn datganiadau blaenorol bod Llywodraeth Cymru wedi pwyso ar DLUHC i sicrhau mai'r ffactor hanfodol a ddefnyddir ganddi wrth benderfynu ar ddyraniadau o dan y SPF yw Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru.

Mae Multiplu yn fater arall sy'n peri pryder oherwydd y gallai arwain at sefyllfa lle y bydd degau o filiynau o bunnoedd yn cael eu gwario'n wael neu heb fod yn cael eu gwario o

gwbl. Mae Llywodraeth y DU eisoes yn atal £15 miliwn o ddyraniad SPF Cymru ar gyfer 2022-23 oherwydd pryderon am wariant llywodraeth leol sy'n deillio o'r oedi cyson ar ran Llywodraeth y DU a'r diffyg hyblygrwydd o fewn y cynllun.

Mae Llywodraeth y DU yn anwybyddu Llywodraeth Cymru a'r Senedd mewn perthynas â'r cronfeydd hyn ac mae hynny'n golygu bod risg o werth gwael am arian, canlyniadau gwael a diffyg eglurder o ran atebolrwydd. Yn benodol, nid yw'n glir sut bydd y prosesau archwilio yn gweithio na sut bydd Aelodau'r Senedd yn gallu dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif am faterion sydd, yn amlwg, yn rhai wedi'u datganoli. Un arwydd o'r materion hyn sydd wedi dod i'r amlwg eisoes yw amharodrwydd Llywodraeth y DU i ddeall maint y brys sy'n gysylltiedig â'r problemau yr wyf i a fy nghyd-Weinidogion wedi'u codi gyda chyfres o Weinidogion y DU. Un o'r arwyddion eraill yw methiant Llywodraeth y DU i ymateb mewn ffordd ystyrlon i argymhellion penodol a wnaed yn ddiweddar gan y Pwyllgor Cyllid am drefniadau cyllido ar ôl ymadael â'r UE.

Codais y pwyntiau hyn mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau ar 12 Rhagfyr, fel rhan o'r ymchwiliad y mae'n ei gynnal ar hyn o bryd i Ffyniant Bro. Rwy'n gobeithio hefyd y bydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig yn ystyried y problemau cyllido hyn sy'n cael effaith andwyol ar dwf a swyddi ar adeg pan fo'u hangen fwyaf yng Nghymru.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy